Cenzurat.

XLV. érf. Cluj, 1935. május. 5. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

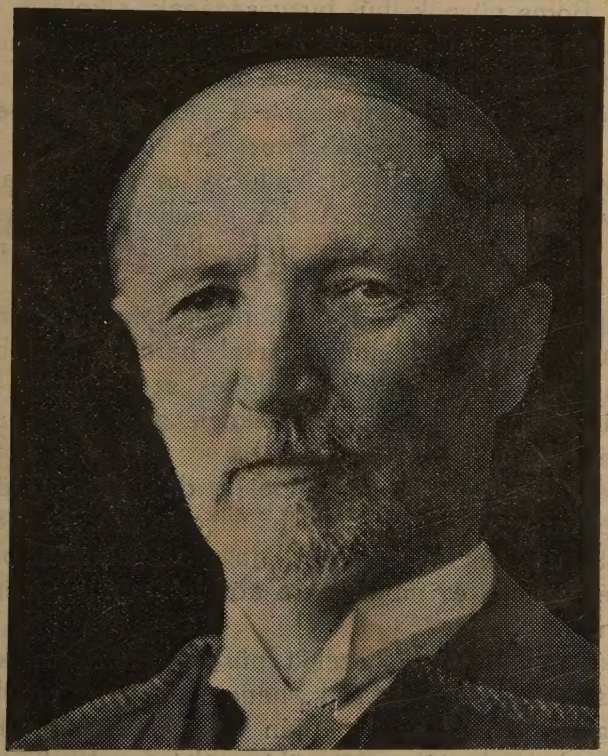

Dr. BOROS GYÖRGY
unitárius püspök

Library of the PACIFIC UNITARIAN SCHOOL for the Ministry Berkeley California

Unitarian College for the ministry
Berkeley
California
America

Köszöntés nyolcvanadik évfordulón.

Április 24-én névnapjának 80-ik elkövetkezését ünnepelte dr. Boros György, unitárius püspök. Az ünnep túlnőtt nemcsak a családi, hanem az egyházi kereteken is. Erdély fővárosának minden jelentősebb, tevékeny magyar szervezete kifejezte nagyrabecsülését és jókivánságait az unitárius főpásztor előtt. György napján a magyar együttérzésnek, szeretettel és ragaszkodással teljes találkozásnak volt középpontja a főpásztor hajléka.

Az ünneplésen kifejezett tisztelet, szeretet Erdély egész magyarságának lelkét méltán töltik a nagy évfordulón. Mert dr. Boros György hosszú életén át nemcsak egyházának volt nélkülözhetetlen vezéralakja, hanem nemzetének is mindenkor lelkes, önfeláldozó fia volt.

Az unitárius egyház belső szervezését, egyháztársadalmi kiépítését már kora ifjúságában megkezdette. A Dávid Ferenc-Egylet, dr. Boros püspök ifjú buzgóságának alkotása, a mult hetekben ünnepelte meg ötvenéves munkásságát. A nagyemlékű Ferencz József püspők oldalán dr. Boros György az egyházi életnek legfontosabb feladatait, legsúlyosabb terheit hordozta vállán. Újabb meg újabb kapcsolatokat teremtett a külföldi hítrokonokkal, nemzetközi vallásos mozgalmakban képviselte egyházát, Amerika és Anglia lapjaiban, folyóirataiban ismertette hítszabadság alapján fényeskedő erdélyi magyar hítéletet.

S mindezek mellett résztvett korának minden nemescélu nemzeti mozgalmában. Mindíg azokkal harcolt egy táborban, akik eszmények után indultak a fejlődés szabadságát, a közerkölcs tisztaságát, az igaz értékeknek győzelmét tartották nemzeti hítvallásuknak.

A magyarság sorstörésének idején dr. Boros György az erdélyi magyar egységnek lett lelkes apostolává. Egyházának azzal adott súlyt és jelentőséget, hogy a felekezeti békének szent ügyét vallotta és munkálta a közélet minden megnyilatkozásában.

Amikor nehány évvel ezelőtt püspökválasztásra került a sor, nemcsak az unitárius hívek, hanem az egész erdélyi magyarság egyértelemmel az ő pártján volt. Az unitárius hívek a nagy érdemeket akarták a püspöki méltósággal elismerni és méltányolni, a bölcs tapasztalatokat akarták az egyház válsá-

gos küzdelmeinek megvívására biztosítani. Dr. Boros György számára ez a küzdelem annál nehezebb volt, mert a hatalom nem egy lépését félremagyarázta, külföldi kapcsolatait, szellemi és erkölcsi téren ápolt összeköttetéseit rovására írta. A gyanukeltésből, ellentétek szításából élő újságok szinte állandó célpontjuknak tekintik és sokszor méltatlan támadásokban részesítik.

A bátorsággal megvívott harcok és felelősség vállalások során tekintélye és népszerűsége egyre növekedett. Külsőleg is tiszteletet parancsoló egyenes alakja, fáradhatatlan buzgalommal, kimeríthetetlen jóakarattal, az isteni igazságba vetett hít hevűletével égő lelke ma egyik legkimagaslóbb iránymútatója az erdélyi magyarság életének! A nyolcvanas évfordulón az egész erdélyi magyarság meghatódással és hálás szeretettel néz föl arra a fényben úszó magaslatra, ahová dr. Boros György, unitárius püspök az igaz érdemek lépcsőjén felemelkedett!

A nyolcvan éves Dr. Boros György püspök ünneplése.

Dr. *Boros* György püspök, az unitáriusok fáradhatatlan és mindig lelkes püspöke április 24-én ünnepelte nyolcvanadik születésnapját és nevenapját. Nem egyéni ünnep ez a nap és nem is csak az unitárius egyház belső ügye, hanem az egész magyar társadalomé, azé a magyarságé, amelyért Boros György püspök számtalanszor síkra kelt és akkor sem riadt vissza, amikor a legélesebb sajtótámadások érték. A nyolcvanesztendős püspökről senki sem olvashatja le azt a nyolc tizedet, mely a mai nappal kerekedett ki a háta mögött; fiatalos, lelkes és éppen olyan egyenes, mint egyénisége és tettei. Ezt megállapították azok is, akik üdvözlésére siettek.

Délelőtt a küldöttségek hivatalos üdvözlései előtt a püspöki család tagjai, a rokonok jöttek el szeretetükkel és szerencsekivánataikkal. A meleg üdvözletekre meleg szavakkal felelt a püspök. A küldöttségek sorában elsőnek a római katolikus egyház küldöttei jelentek meg a püspöki lakásban, hogy *Incédy-Joksmann* Ödönnel az élükön egyházuk szolidáris munkásságát és szeretetét tolmácsolják Boros Györgynek. Az üdvözlő szavakra a püspök meleg szavakkal válaszolt. Csak most látjuk, milyen jótétemény volt, hogy sikerült egyetértést teremteni a különböző felekezetek között, — mondotta és érzett hangján, hogy valóban lélekből beszél, kisebbségi egymásrautaltság, összefogásnak szükségérzete vezetik szavait.

Az Erdélyi Irodalmi Társaság részéről *Gyaluy* Farkas *Walter* Gyula és *Gyallay* Domokos üdvözölték a püspököt, majd az unitárius nőszövetség küldöttsége következett a sorban, Özv. dr. *Csathó* Pálné az unitárius asszonyok nevében virággal köszöntötte Boros Györgyöt, aki mosolyogva és kedvesen mondott köszönetet ezért. Az unitárius egyház és intézmények nevében *Szent-Iványi* József főgondnok mondott meghatott hangu beszédett, amelynek szavai közül kiérzett kisebbségi sorsunk sulyos problémáinak, annak a helyzetnek, amely fáradhatatlan munkát és energiát követel, minden szomorusága. A Mária Valéria ávaleánynevelő intézet nevében mondott párszavas beszédett egy kislány, de ez még korántsem jelentette azt, hogy az üdvözlések befejeződtek. A csengő percenként zendült meg egyre, a küldöttségek egyre érkeztek, hogy városunk társadalmának szeretetét tolmácsolják a nyolcvanesztendős püspök előtt. Megjelentek a reformátusok kiküldöttei, valamint a társadalmi és vallásos egyesületek vezetői is.

A Mária Valéria árvaház üzenete.

I.

Arany-lelket üdvözölni
Hálaszóval jöttünk mi,
Jótevőnk s főpásztorunknak,
Örömteljes ünnepén.

II.

Más is várt az alkalomra,
Számontartva e napot, —
Minden hálás tisztelője,
Ki szívére hallgatott.

III.

De még inkább vártuk mi ezt
A sok hálás szív között,
Mert tudjuk, hogy pártfogónk az,
Kit a versem felköszönt.

IV.

Hála, áldás jó szívének!
Mert segít és véd minket.
A kis Jézus bő kegyelme
Gazdagítsa s áldja meg! Éljen, éljen!

Templomszentelés Bihoron.

Unitárius testvéreink bizonyára sokat hallottak már, vagy olvastak épen a Közlöny tudósitásaiból is arról a mozgalomról, amely ezelőtt mintegy két évvel indult meg a Királyhágón túl. Ez a mozgalom most már valósággá érett. Az elvetett mustármag megerősödve, megizmosodva, hatalmas fává terebélyesedett s az unitárizmus lobogója diadalmasan megy előre a hit és erkölcsi élet útjain, Istenországa megvalósítása felé.

Élő bizonyítéka ennek az, hogy rövid két esztendő leforgása alatt, a hívek annyi megpróbáltatása után is, a legmeszszebbmenő áldozatok árán, a falu legszebb helyén, templomot építettek. E gyönyörű kis Istenházának felszentelésére indult el mélt. és főtiszt, püspökrunk, Ürmösi Károly esperes, Hadházy Sándor egyh. tanácsos és Rázmán Mózsi lelkész, gazd. titkár kiséretében, május 11-én Bihorra.

A bihori uj templom.

Az Oradea felé memő gyorsvonat pont délbe 12 órakor érkezett be az állomásra. Ott abban a kedves meglepetésben volt részünk, hogy a perronon népes küldöttség várt; az oradeai unitárius híveink nagy többsége megjelent és Perédi György egyh. tanácsos szívből jövő őszinte szavakkal üdvözölte a

püspök urat és kíséretét. Az állomásról oradeai híveink kedves meghívására a városba mentünk, ahol egy nehány felejthetetlen órát töltöttünk el.. Délután 3 órakor indultunk el Bihor felé, ahová fél 4 órakor meg is érkeztünk. Az állomáson szinte nem várt fogadtatásban volt részünk. Már a vonat beérkezése előtt hatalmas tömeg tünt fel. A bihori lelkész, Komjátszegi Géza, állott a várakozó sokaság élén, amelyben festői szépségben és rendben 32 felvirágozott lovaslegény képezte a bandériumot.

A lelkész meleg szavakkal üdvözölte a püspök úrat, annak a kimondhatatlan örömének adva kifejezést, amelyet érez akkor, amikor az unitáriusok ősz püspöke nem kímélve fáradtságot, Bihor földjére lép. hogy sajál szemével lássa azt az erőfeszítést, azt az építő munkát, melyet abban az elszigetelt helyzetükben is hívei folytatnak. Bereczky Dániel gondnok és Zöld István tanító üdvözlő szavai után a püspök úr meghatottan mond köszönetet a kedves fogadtatásért, s egyben végtelen nagy lelki gyönyörűségének ad kifejezést afölött, hogy valóban és őszintén ragaszkodnak hozzá és az Egyházhoz hívei.

Ezután kocsikon elindúlt a menet a templom felé. Az úton két diadalkapun mentünk keresztűl. A sok virág olyanná tette ezt a bevonúlást, mint Jézús bevonúlását Jeruzsálembe virágvasárnapján.

Megérkezve szíves vendéglátó házigazdánk, Szabó József udvarára, ahol a házigazda maga üdvözölte a püspök urat és kíséretét kérve, hogy érezze mindenki jól magát s tekintse szerény hajlékát otthonának.

Püspök úrunk megköszönve az űdvözletet, majd a lovaslegények csoportjához fordulva, legnagyobb elismerésének adott kifejezést az ifjúság lelkesedéséért.

Rövid pihenő után, az újonnan épűlt iskolateremben, mintegy 100—110 közgyűlési tag résztvételével püspöki vizitációt tartottunk.

Püspök úr elnöki megnyítója után kijelöli a vizsgálószék jegyzőit, Komjátszegi Géza helybeli lelkész és Rázmán Mózsi személyében. Ürmösi Károly köri esperes rendre felteszi a kanonikus kérdéseket, melyekre a lelkész és kebli tanácsosok legkielégítőbb feleleteket adták. Közben esperes ünnepélyes keretek között beveszi az esküt Ungvári Imre kovácsi földbirtokos, kebli tanácsos afiától. Tekintettel arra, hogy Bihor földjén ez volt a legelső püspöki vizitáció, a hívek lelkére igen kedvező és mély benyomást tett. Egyhangúlag megígérték, hogy nemcsak hívek lesznek egyházukhoz, hanem minden anyagi támogatást is megadnak, hogy a jövő isk, év elején felekezeti iskolájukat is megnyíthassák. A közgyűlés a püspök úr imádságával ért véget.

Másnap, május 12-én, vasárnap reggel az egész falu ünnepi díszben várja a nagy eseményt. A templom gyönyörűen díszítve, már kilenc órájtót telve van, akik nem fértek be, azok az uccán állva várakoztak. Pont 10 órakor a Brassai-féle orgona hangjai mellett püspök úr, Ürmösi Károly esperes, Rázmán Mózsi lelkész és Komjátszegi Géza helybcli lelkész palástosan, Bereczky Dániel, Szabó József, Perédi György, Hadházy Sándor, Vince Lajos, Balla Dezső és Vajda Péter kíséretében megjelennek a templomban. A gyönyörűen sikerűlt kezdő és almkalmi énekek elhangzása után Komjátszegi Géza imádkozik. Ima után a D. F. vegyeskar éneke közben Ürmösi Károly esperes emelkedik a szószékre és tartja meg igen nagyhatású alkalmi beszédét.

A beszéd után Szűcs Iluska nagyváradi úrleány énekel két nehéz darabot Szabó Ica orgonaművésznő kíséretében.

Ezután a legnagyobb figyelem közepette dr. Boros György püspök tartja meg felszentelő beszédét, melyhez alapígéket az Apostolok cselekedete 16-ik részének 9. és 10. verseiből vette. „Jer által Macedóniába és légy segítségül nekünk . . ." „Bár 80 esztendős vagyok, de szívesen jöttem, hogy lássalak és hírdessem néktek az evangéliumot, megértvén azt, hogy az Úr hívott engem . . ." kezdte igen nagyhatású, mély gondolatokkal és atyai tanácsokkal telített beszédét.

A beszéd befejezése után felszentelte a templomot, mely az egyisten tiszteletére épűlt itt ezen a földön, ahol ezelőtt, mintegy három- és félszáz esztendővel Dávid Ferenc oly meggyőző híttel hírdette azt, Mélius Péterrel szemben, hogy csaknem az egész ország fejedelmével együtt az ő követője lett.

A felszentelő beszéd útán Komjátszegi Géza adta elő bihori templomépítésének történetét a legnagyobb részletességgel, Mindenekelőtt kiemelte azt, hogy a felszentett hajlék felépítéséhez a bihori unitáriusok apraja-nagyja a legnagyobb készséggel járúlt hozzá. Az eszme megvalósítása azonbn úgy volt lehetséges, hogy Szabó József és neje a saját telkükből egy részt adtak, amelyen a templom felépűlhetett.

Miután lelkész névszerint köszönte meg mindenkinek a fáradhatatlan munkásságot, Rázmán Mózsi mondott alkalmi úrvacsorai agendát, mely után a püspök úr személycsen osztott kenyeret mindenkinek.

Ezután a hívatalos űdvözlések következtek. Bihor vármegye képviseletében az orodeai szolgabiró mondott üdvözletet román nyelven. Komjátszegi Géza az egyházközség nevében, Zöld Istvánné a D. E, Nőkszövetsége nevében, Perédi György az oradeai únitáriusok képvíseletében, Zöld István a D. F. Vegyeskar nevében, Bereczky Dániel gondnok a keblitanács képvíseletében köszöntötte elsősorban püspök úrat, azután Rázmán Mózsi lelkészt, mint aki először hírdette, Bihor-

községben az únitárius hítet. A zsidóhitközség nevében Egri Lukács köszöntötte a püspök úrat. A helybeli lelkész felolvasta Dr. Ferenczy Géza egyh. főgondnok üdvözlő levelét és Dr. Kiss Elek teol. tanár üdvözlő táviratát. Püspök úr meghatottan külön-külön felelt mindenki üdvözletére s különös nagy elismerését fejezte ki a Nőszövetség áldásos munkájáért és a D. F. Vegyeskar vezetőjének és minden egyes tagjának azon szép énekekért, melyekkel az ünneplő gyülekezetet gyönyörködtették. „Megáll az Istennek Igéje" magasztos hangjai mellett fejeződött be 2 órakor a délelőtti ünnepség.

Ezután bankett következett a Gazdakör összes termeiben. Az érdeklődés akkora volt, hogy a nagytermek nem tudták befogadni a banketten resztvenni óhajtók tömegét. A bankett lefolyása alatt püspők úr mondott pohárköszöntőt, felköszöntve az ország királyát és kormányát. Perédi György köszöntötte Dr. Boros Gzörgy püspök úrat, mint aki Dávid Ferenc óta az első, hogy hivatalos minőségben azon a részen megjelent, Ürmösi Károly esperes a bihori hívek s különösen gondnok afiára mondott köszöntőt. Jgen szép és nagyhatású pohárköszöntöt mondott Hadházy Sándor, az örök fiatelember a nőinemre, Kojátszegi Géza a felekezeti béke állandósulására, Zöld István, Perédi Györgynek mondott köszönetet támogatásáért, Vince Lajos, Bihor volt és jelenlegi únitárius lekészéit Rázmán Mózsit és Komjátszegi Gézát köszöntötte. A helybeli pénzügyígazgató román nyelven tartott pohárköszöntőt, beszédében kifejtette afölötti örömét, hogy egy újabb egyházi alakulat csak erősítheti az ország alapját és talpkővét.

A püspök úr záró szavaí útán ismét a templomba mentűnk, ahol istentiszteletet tartott Ürmösi Károly esperes, énekelt Szücs Iluci, szavalt Zöld Ilona, énekelt D. F. Vegyeskar, majd záró beszédet mondott Dr, Boros György püspök, melynek keretében igen találóan mondotta el az oredeai disputáció történetét és olvasott fel egyes részeket Dávid Ferenc és Méliusnak vítájából, Hadházi Sándor egyh. tanácsos afia.

Végűl a püspök úr megáldotta a gyűlekezetet, kérve a híthűséget annak minden egyes tagjától.

Délútáni istentisztelet után püspök úr és kísérete meglátogatta azt az igen értékes 2 és fél holdnyi területet, melyet Bereczky Dániel gondnok temető céljára az egyháznak adományozott. A nagylelkű adományozónak püspök úr köszönetet mondott, közben rámútatott, mint példára Berde Mózsa és Augusztinovich nagy alapitóinkra.

Este résztvettünk az igen jólsikerült táncmúlatságon. Befejezésképen csak annyit, hogy a legmesszebbmenő elismerés íllesse e helyről is Komjátszegi ífjú lelkészünket, aki egy éví apostoli munkássága eredményeképen ezt a gyönyörűséges napot szerezte. Mert igazi apostoli munka az ővé, hiszen nem

az az anyagiakért dolgozik, hanem azért, hogy a felgyúladt világosságot díadalra vigye. De elismerés és hála ílleti meg az egyházközség minden egyes tagját, akik lelkészük mellé állva kítartó munkával munkálják Istenországát. Akik ott voltunk mindannyian éreztűk az igaz magyar vendégszeretetet, melyben egymással versenyre kellve ígyekeztek kellemessé és feledhetetlenné tenni ottlétünk ídejét: Bereczky Dániel feleségestől, Szabó József feleségestől, Székely Sándor családostól és mindenki, aki szivvel lélekkel részt vett az ünnepségeken. *R. M.*

Ötven év fordulóján.

A D. F. E. 50 éves jubileumára írta: VÁRI DOMOKOS.

Örömhúrt pengető, örömdobot verő
Víg szívvel idézlek te félszázados múlt,
Sudárba szökkenő, virágbimbós erdő
Minden virágos fád megnőtt, az égre nyúlt.
Dávid Ferenc Egylet! múltán ötven évnek —
Virágid közt milyen szép gyümölcsök érnek!...
Dávid Ferenc lelke ápolja a fákat,
Szellemkéz simogat gyümölcsöt, virágot,
Ebbe az erdőbe gonosz bárd nem vághat,
Elindul az erdő, teremt új világot!
Ebben az erdőben aranykürtök szólnak,
Zengik, hogy élni kell, az igaznak, jónak!
Minden kürt azt mondja, hegyről, hegyre zengi,
Hogy itt lakik az Úr, az egyetlen Isten,
Ő hozzá hasonlót nem ismerhet senki.
Ő egyedül való, neki társa nincsen!
Ő csak csupa jóság, megáldó szeretet,
Ki életútakon előre vezethet.
Aranykürtök mondják, hogy a gyümölcs száza
Lelked kertjébe hull, hogyha megkívánod,
Vágyad. sóhajtásod szellője csak rázza,
Gazdag lesz a lelked, betelik az álmod.
Dávid Ferenc egylet: itt jóban nincs mérték
Mindenik ajándék holtig tartó érték!
Egy Istennek hite, szeretet hatalma,
Igaz becsületnek gátvágó ereje,
Melyen a halál is rut kudarcot vallna,
Bár éltünk ajtaján hívogatón verne,
Holtig tartó érték: Bocsánat, alázat,
Mikkel a bűn soha sárba nem gyalázhat.
Tudás, életerő, bátorság, reménység,
Mikkel a boldogságtornya égig épül.
Mikkel reánk borúl védelmezőn az ég

S minden könnymosott arc rvgyogón kiszépül,
Önbizón hirdeti minden emberlélek,
Enyém a győzelem, semmitől sem félek!
Minden koldusbotból aranypálca válik,
Rongyból királyi mez, ellenségből testvér,
Az ember az embert szereti halálig,
Vasütést egymásra többet soha nem mér.
Dolgozik s aközben imát rebegve mond,
Az ég kékebb, szebb lesz s megszűnik ezer gond.
Örömdobot verve, örömhúrt pengetőn
Idézünk félszázad sok gondja, viharja,
Szent értékeidet örökre éltetőn,
Dávid Ferenc lelke paizsként takarja.
Jőjjön új gond, vihar, mozgasson meg hegyet!
Te légy sziklavárunk Dávid Ferenc Egylet!
A mi zengő erdőnk, mely egek felé néz,
Hol virág pompázik s aranykürtök szólnak.
Hol minden kicsiny ág virágtól oly nehéz,
Hol visszhangja támad minden nemes szónak.
Ezt a zengő erdőt tartsa meg továbbra,
Jövő reménysége, múltnak szóló hála!
Aranykürt hadd szólja, világhírűl adja,
Hogy Dávidnak lelke fáklyaképen lobog,
Az egy Isten hívők kicsinye és nagyja
Szíve egyet akar, forrón összedobog,
Egyet akar: élni, csak boldogan élni!
Mindennap csak szebbet, csak jobbat remélni!
Csak jobbat, csak szebbet, hol haragvihar nincs,
Hol kéz kézbe símúl testvéri melegen,
Ahol ismeretlen minden kolduskilincs,
Hol egysorban állnak százan, vagy ezeren
Hol Jézus győzelmén lobogót emelnek
S igaz Istenhittel a szívek megtelnek.
Zsoltárt énekelnek és mennek előre,
Ajkukon, szívükben Dávid Ferenc neve.
Gondolnak Dévára, kőre.
Tordára, mely hitben szabadságot teve,
Hívek vallásukhoz . . . áldoznak is érte:
— Áldjon meg az Isten Dávid Ferenc népe!

A D. F. Unitárius Nők Orsz. Szövetségének hivatalos rovata.

A londoni Channing-Főiskola 50 éves jubileuma.

Fő, vonzó ereje az angol leánynevelésnek a különböző fokozatokban rejlik. Sok és változatos tipusú iskolákat engedélyeznek, melyeknek mindenike hozzájárul az angol nép intellektuális életének gazdagításához. Kevés más országban állhatna fenn egy olyan iskola, mint a Channing-Nevelőintézet, mely megvalósította alapítójának, Sharpe Matilda kisasszonynak határozott kivánságát, hogy adjon az unitárius lelkészek leányainak és mindazon családok gyermekeinek, kik értékelni tudják és megosztják az ő nézeteit a liberális nevelést illetőleg, egy oly iskolát, melyben hármas ideáért küzdhetnek: az igazságkeresésért, a valódi szépért és az önzetlen odaadásért, mellyel az emberiségnek szolgáljanak.

Bölcs előrelátással megszerzett egy házcsoportot London északkeleti külvárosában, a highgate-i dombon és azonnal hozzákezdett az épületeknek iskolává való átalakításához, nagy gonddal ügyelve, hogy kellő világosság, fény, kényelem legyen úgy a hálószobákban, mint a tantermekben és sok-sok szabadtér, gyep a különböző sportok számára. A házcsoport felesleges épületeit bérbe adta s a bevett összegből alapítványokat létesített ösztöndíjas növendékek részére.

Az iskola az első években teljesen független volt minden állami beavatkozástól, sőt ma sincs sem az államnak, sem a községnek semmi beleszólása a tanítási tervezetbe. A tanügyi bizottság küld ki ugyan időnként inspektorokat, kik meglátogatják az intézetet de mindenben helybenhagyják a felügyelő-bizottság intézkedését. Az utóbbi bizottságban sok ismerős nevet találunk, mert képviselve vannak ott a legelőkelőbb unitárius családok: a Lawrencek, Martineauk, a Montgomoryek; ott látjuk Mrs. Morley nevét, ott Sir Charles Odgers-t és négyet a Sharpe-családból, az alapítónak leszármazottjait. Sharpe Matilda, bár az iskola feletti legfelsőbb uralmat magának tartotta fenn, az intézet élére igazgatónőket helyezett. Ki ne ismerné a régi magyar ösztöndíjasok közül a Daugerfield Eleonora, a Hawkins Madelaine és Talbot

Lilian nevét, mig a fiatalabbak már a jelenlegi igazgatónőre, Haigh Alice kisasszonyra emlékeznek tisztelő szeretettel.

Az iskola eleinte kizárólag bentlakásra volt berendezve, csak később nyilt meg bejáró növendékek részére is, de ma is nagyrészt internátusi szellemben fejlődik tovább, rendkivül sok gonddal rendezi a felolvasásokat, hangversenyeket, kirándulásokat, társasösszejöveteleket és amit talán legelsőnek kellett volna emlí tenem: az iskolai istentiszte'eteket.

A világháború nehéz éveit az iskola is megérezte, de szellemében, karakterében semmit sem változott, sőt évek folyamán kibővült kémiai laboratoriummal, új dolgozószobákkal és könyvtárral. A nagylelküségben kifogyhatatlan Sharpe család adományából épült fel 1926-ban az új diszterem (Hall), meg egyúttal tornaterem is, ahol a remek Steinway zongora hangjai mellett gyakorolják a növendékek a legújabb rithmikus torna gyönyörű, festői mozdulatait.

Sajnálom, hogy nem mutathatom be kedves olvasóimnak a pár nappal ezelőtt kapott szép képeket, hogy fogalmat alkothassanak maguknak mindarról, amit az iskola nyújt, tágos játszó-tereivel, árnyas kertjével, melybe most legújabban úszodát akarnak építeni.

Az iskola fejlődésében nagy részük van a régi növendékeknek, kik gazdag adományaikkal ösztöndijakat létesítenek s minden újabb mozgalomhoz hozzájárulnak.

A jelenlegi igazgatónő legutolsó, f. é. április 30-án hozzám intézett levelében felszólítja a magyar volt tanítványokat is, kik a Skarpe Emilia ösztöndíjat élvezték, nem volnának-e hajlandók közösen egy nagyobb összeggel a jótékony adakozók sorába állani?

Erre a kérdésre még nem adtam választ, de gondolkoznunk kell fölötte. Erre még visszatérünk az Unit. Közlöny egy másik számában.

Most még csak annyit, hogy az így kibővült és tökéletesített iskola, mely érettségire készít elő és képessé teszi az arra hivatottakat, hogy az egyetemi tanulmányokhoz szükséges felvételi vizsgát letegyék, ez év juliusában fogja nagyszabású keretek között megünnepelni fennállásának 50 éves jubileumát, hálával adózva nemeslelkű alapítójának, Sharpe Matildának. Az intézet kedves igazgatónője szeretettel hívja a magyar régi növendékeket ez ünnepségre. Levelét azzal végzi, hogy fiatal lelkészünket, Ferencz Józsefet hallotta nagyon érdekesen beszélni az Essex Hall-ban tartott összejövetelen és meg is hivta a juliusi évfordulóra.

Ch. H. O. G.

Országos Szövetségünk mult számunkban jelzett körlevelére, mint rendesen a *treiscaune*-i *kör*ből kaptuk az első választ. Lelkes elnöknője azt írja: „A Missio Barátok kör-"ének megszervezésére minden lehetőséget fel fogok használni és minden arra való eszközt igénybe veszek, hogy a treiscaunei kör mindenik nőszövetsége részt vegyen e nemes akcióban. A napokban küldöm szét a juliusban tartandó köri közgyülésünkre vonatkozó körlevelet és

már ebben a körlevélben beindítom a megszervezés eszméjének ismertetését. Közgyülésünkön aztán személyesen is megtárgyaljuk és az elért eredményt jelenteni fogom közgyülés után.

E levélből örömmel értesülünk arról is, hogy úgy *Aita-Mare*, mint *Arcus* kulturházat épít, és ha készen lesz új egyleti helyiségük, gazdasági tanfolyamot is hajlandók rendezni. Arcus különösen alkalmas hely e célra, tekintve, hogy 8 közeli egyházközségünk leányait lehet ott összecsoportosítani.

A diciosanmartini Unitárius Nők Szövetsége május 10-iki kezdettel az Unitárius Kulturteremben „kalotaszegi, buzsáki, matyó, torockói" és székely szöttesekből kézimunknkiállitást rendez. A kiállitás iránt megyeszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg. A három napig tartó kiállitás alatt ötletes müsor szórakoztatja a látogatóközönséget. Részletes ismertetésére még visszatérünk.

A cluji nők Szövetsége mint az elmult években, ugy az idén is május közepén templomi hangversenyt rendez.

Sinkóné Fogarasi Klára külföldi tanulmányútjáról hazatérve, pünkösdkor hangversenyt rendez a cluji nők Szövetsége javára.

BIBLIA ÓRA

Első héten olvasd: János ev. 1. rész 1—14. v. Aki Jézust követi, nem jár sötétségben, mert az evangelium világosság, a fénynek teljessége. Ez a nagy igazság világit felénk biztatóan a mának sötétségében is. Aki bizonytalanul jár az élet zürzavarában, aki szédül a meredek oldal szélén, aki félénken tapogatódzik a mind sűrűbb homályban, az vegye csak a kezébe ezt az evangeliumi részletet, hogy elmuljon minden kételye, minden nyugtalansága. „A világosság eljött a világra", Istennek szava és igazsága ki ömlött az emberiségre. Istennek szava, Istennek igazsága mindennél több, mert eligazit a legnagyobb sötétségben is. Istennek igazsága maga is isteni, amely ott volt a világ teremtésekor és ott lesz, amikor minden a semmibe hull vissza. Isten igazsága örök, felülmulhatatlan, nagy valami. Minden elmulhat, de ezek az örök igazságok romolhatatlanok. Ezeknek fénye a mi szegény emberi életünknek a csillaga. A hajósok nem tévednek el a tengeren, ha messziről felcsillan a világítótorony tűze. Mi is megtaláljuk életünk értelmét, ha az örök igazságok fénye egyszer megvillan a szemünk előtt. Keressük a fényt, hisz ez a fény testté lett, hisz ez a fény az embervilágban feltünt egy bethlehemi csillagos éjszakán.

Második héten olvasd: Apostolok cselekedetei 9. rész 1—20. v. Vannak emberek, akiknek így tünik fel a világ-

gosság. Mikor az igazság üldözésére indulnak, hogy eltiporják azt, egy óvatlan pillanatban megjelenik előttük a világosság. Talán nem jól takarták el a szemüket, talán gyengék voltak a küzdelemben, de annyi bizonyos, hogy a sötétség szolgáiból a világosság fiai lettek. A bűnnek, az önzésnek, a hatalmaskodásnak szörnyű erői tartják ma is lefogva milliók és milliók szemét. Nem akarnak látni még akkor sem, ha az igazság, a szeretet napfénye ott tündöklik előttük s mintegy az arcukba süt a jóság sugara. Nem, ők rosszak, kemények, szívtelenek akarnak lenni, mert ilyeneké a világ dicsősége és minden java. Az igazság gyengeség — hangzik az ajkukról a vad harci ének és nekünk erő kell, hogy megszerezzük az élet minden sikerét, minden kényelmét. Segíthet e itt más, mint egy damaszkuszi fordulat? Amikor Isten a sötétség lovagjának felüti a sisakrostélyát s azt mondja: láss. Lásd meg, hogy én a világosság Istene vagyok és a fényben gyönyörködöm. A történelem folyamán Isten többször letör a sötétség zúgaiba és ablakot nyit a világosságra. Ez lesz a mi korunk sorsa is. Közeledik az Isten s a sötétséget fény fogja felderíteni.

Harmadik héten olvasd: Máté ev. 5. rész 13—16. v. Máskor nincs szüksége Istennek ilyen hirtelen, robbanásszerű beavatkozásra. Hanem csak szép szeliden, egy csendes hang szárnyán suttogja az emberi lélekbe: Te vagy a világ világossága. Oh boldog az az ember, aki e hang hallatára ámulatba esik és kinyítja lelkét az égi harmat permetezésének befogadására. Fényből és napsugárból szött lelkek számára elég egy biztató szózat a hegyek oldaláról, a mezei liliomok és illatos szekfűk társaságából és ezek a lelkek felkelnek s indulnak a fény után. Arcukon visszatükröződik a napsugár, szemükből hangtalan szóval a békesség beszél. Ők már az Istenéi, ők már a világosságéi. Ők már megérkeztek oda, ahol a fény nyomán áldás kél. Az ő lelkük világosságát a jó cselekedetek halk zenéje követi. Ezek a jócselekedetek nem kiabálnak, nem követelnek hálát, hanem csak hullanak szerteszéjjel, mint virág az utca porába s mutatják, hogy valaki járt arra s nyomán kinyílott a rózsa, illatossá lett a levegőég. Oh, ha ilyenek tudnának lenni, oh, ha az evangélium hangjára mi is ámulatba esnénk és a világosság lovagjai lehetnénk! Nézzük minél többet az evangelium hősét, hogy a szemünk az áldott varázs büvkörébe kerüljön!

Negyedik héten olvasd: János ev. 18. rész 37—40. v. Jézus azért született e világra, hogy bizonyságot tegyen az igazságról. Ez az ő elhivatása, amelyet szívében hordozott. Aki elhivatását megérzi, az képes érte meghalni. Csak az olyan lelkek, mint Pilátusé volt, haboznak életüket egy gondolatra feltenni: Micsoda az igazság? Tűnödik az ilyen kétkedő emberfajta. Sötétben született, sötétben élt és sötétben hal meg anélkül, hogy érezte volna az igazság felemelő, isteni lendületét. Neki nem kell az igazság és a vi ágosság. Neki Barabbás kell, a sötétség szolgája.

Az az ő lelkének rokona, még ha pillanatnyilag a jószándék a világosság felé húzná is. Szomorú sors, keserves élet, szörnyű kilátás a jövőre. „Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szavamra". Ez a halálba induló Jézusnak utolsó figyelmeztetése mihozzánk. Ez az ő végrendelete. Hallgass az igazságra s ne tűnödjél, hanem ragadd meg az igazságot. Micsoda ez az igazság? Maga a megtestesült, isteni Szeretet. Ez az evangelium egyetlen és legnagyobb igazsága. Hát ezt ne követnéd, hát e fölött kételkednél, e mellett ingadoznál? Ne tedd, ne tedd, ne légy Barabbásnak, a tolvajnak rokona! (*Bibliás.*)

A hűséges tanító képe.

Derzsi Gábor igazgató-tanítónak és unitárius énekvezérnek kivánok az alábbi sorokban emlékoszlopot emelni, mint a ki 44 évi fáradságos buzgó munkájával méltóvá tette magát a hálás

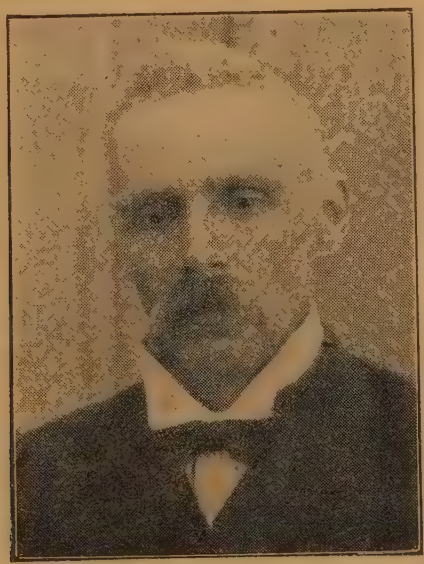

Derzsi Gábor 1860—1934.

emlékezetre. Az I. G. Duca-i temetőben díszes és jólgondozott sírban pihen 1934 junius 26 óta. A nagy kegyelettel emelt sírkövön kevés szóból álló felirat van csupán, így: „Derzsi Gábor nyug. igazgató-tanító 1860—1934." A sírkő alján egy nyitott könyvön régi halotti énekeskönyvünk ezen jellegzetes mondata áll örök emlékeztetőül: „Nem késik a halál Sírbaejtő nyilával, Vénet, ifjat lemetsz kegyetlen kaszájával." Felesége nagyapjának. az egy-

kori nagynevü Koronka József gimn. igazgató-tanár síremlékén van még fentnevezett temetőben nyitott könyv, azaz biblia, jelképezve a mélységes igaz hitet és vallásos, áhitatos kebelt, mely tulajdonság mindkettőnek dísze volt.

Vessünk egy futó pillantást a már Istenben elnyugodott Derzsi Gábor 74 évre terjedő életére. 1860 ápr. 15-én született Turdeni-n Odorhelymegyében, mely község századok óta oly sok jeles és kiváló embert világit és egyházit, adott egyházunknak és így magyar társadalmunknak. Édes apja, Derzsi József kántortanító volt, kinek felesége, Ürmösi Mária vala. Hétszer ringott a bölcső az egyszerü, békés és áldott mesteri lakásban. A legelső gyermek Károly, a hires Derzsi Károly tordai tanár, majd budapesti egyházközségünk legelső, érdemes, nagytudományu és nagytekintélyü papja, ki 56 éves korában halt meg, utána Domokos turdai tanító, Dénes gazda, Mari Miklós György tanító neje, Nella, Nagy Elekné, Mártha, Gombosné, 7-ik és legkisebb Gábor vala. Az egy Károlyt kivéve, mind hosszu élettel voltak megáldva, Dénes 92 éves korában halt meg. A szülői házban és a helybeli hitvallásos iskolában szigoruan vallásos és erkölcsös neveltetésben nőttek fel.

Gábor 1871-ben ment el I. G. Ducára, hol a gimnáziumi tanulmányok sikeres elvégzése után az állami képezdében 1879-ben tanítói oklevelet nyert. — Ez év őszén Martinusba ment tanítónak, hol majdnem három évig működött. Innen Soimosul-Micbe vitték 1882 február havában a községi két tanerős iskolába segédtanítónak 200 frt. fizetéssel, mely1896 évig tartott, mely évben az iskola államosíttatván, jobb fizetésben részesült. 1911-ben igazgató-tanítóvá neveztetvén ki, ez állásban működött 1923. április 1-ig, mikor is 44 évi nehéz és fárasztó, de gyönyörűséges és áldásos népnevelői munkálkodás után a jól megérdemelt nyugdíjjal nyugalomba lépett, mely nyugdíját Isten jóvoltából 11 évig élvezhette hű neje, szerető gyermekei és jámbor, kedves unokái körében, I. G. Ducán, takarékos, szorgalmas és munkás életük gyümölcséből emelt piactéri kényelmes hajlékukban.

Az a hosszú 41 év, melyet Soimosul-Micen töltött, nem repült el haszontalanul és nyomtalanul. Erre élő tanubizonyság az, hogy halála alkalmával az ottani unitárius egyházközség igen nagy számban jelent meg részvéte, hálája és tisztelete kifejezéseül temetésén Lőrinczi Domokos kiváló papjuk és Gálffy Dénes kántor-tanító vezetésével, kik mindketten megható, tartalmas beszédben méltatták az elhunyt öreg jó tanító érdemeit. Az egyházközség egyszerű székely emberei és asszonyai szintén hálás kegyelettel adóztak rövid, megható beszédjeikben, melyet keresetlen szavakkal rebegtek el a nyitott sírnál, melyeknek elhangzása után egyen-egyen letették az egyház keretében müködő különböző egyletek díszes koszoruit is, melyet magukkal hoztak az egykor szeretett és nagyrabecsült tanítómester sírjára.

Mivel vívta ki Derzsi Gábor népének, híveinek, tanítványainak ilyen önzetlen szeretetét, nagyrabecsülését, háláját és tiszteletét? Nem egyébbel, mint fajának és híveinek végtelen szeretetével, megbecsülésével, mely abban állott, hogy iskolában és azonkivül az életben és az életnek minden viszonylatában, minden tevékenységében oktatója, barátja, lelkes vezetője volt egész pályafutása alatt. O nem elégedett meg azzal, hogy növendékeivel pontosan és lelkiismeretesen foglalkozott az iskolában hanem, az iskola padjain túl is egy egész életen keresztül mindig és mindenben oktatta, tanácsolta, vezette.

Legyen szabad saját feljegyzését alkalmaznom erre vonatkozólag, hogy igazi népnevelői munkássága az utódok előtt búzdítólag lehessen: „a rendes iskolai tanításon kívűl, már pályám kezeetétől fogva olvasó-dalegylet, később gazdakört vezettem, ifjúsági egyesületet stb. vezetek. Az összejövetelek alkalmával a népet, ifjakat nevelő szív-, erkölcsképző, gazdaságot, állattenyésztés, földmívelésről stb. szabadelőadásokat tartottam s tartok. A gazdálkodásban gyakorlatilag is igyekeztem a hangoztatott elméleteket érvényesíteni."

A községben az épületek építésénél utasításokkal, rajzokkal, tanácsokkal szolgált, hogy erős, egészséges legyen a nép. A gyümölcsfák nemesítését nemcsak a faiskolában, hanem a gazdák telkein is gyakorolta. A községben felsőbb engedéllyel kétszer lartott kosárfonó tanfolyamot. Ezenkívűl gazdasági faeszközök készítésére is megtanította a józan, törekvő embereket és ifjakat, továbbá méhkas készítésre. Az iskola részére két gyalúpadot készíttetett, minek segélyével sok házi-, gazdasági eszköz készült idők folytán.

Hogy mindezekben eredményes lehessen munkája, Ő maga is résztvett a tanítók részére rendezett gazdasági tanfolyamokon.

Élete működéséből amint látható és megállapítható, tanítványainak és népének mind lelki, szellemi, mind anyagi életének, javainak munkálásában lelkesen, odaadólag és jóakaratúlag résztvett és így lett tanítói működése áldottá, boldogítóvá és kegyelettel emlékezetessé.

Amint szép, áldásos és termékenyítő volt tanítói élete és munkássága, úgy családi élete is boldognak, szerencsésnek és áldottnak mondható. Két házasságából hét gyermeke származott. Első feleségétől két leány, kik anyjukkal együtt régen pihennek. Második felesége Koronka Lotti, a nagynevű Koronka József, egykori gimn. igazgató unokája. 1894. junius 27-én léptek házassági frigyre. Öt gyermek született e békés, együttérző házassági szövetségből u. m. Béla, Margit, Gyula, Anna és László. Az első és utolsónak jól működő asztalos műhelyük van és mint érettségizett emberek, jólkészűltséget, tudományt, míveltséget vittek iparukba, amely annál keresettebb.

Mint erős Ároni családból és régi, tősgyökeres székely nemesi családból sarjadt fiak és lányok, egyházunkat és fajunkat

híven szerető és lelkesen munkáló tagok mind és így mint erős pillérek, jelenben a társadalomnak mind hasznos tényezői.

Adja Isten, egész életükben méltók lehessenek édes apjukhoz és derék őseikhez. hogy így Isten áldása is rajtuk és övélken lehessen.

Jó néhai Derzsi Gábor! gyöngének látszó törékeny testedben erős lélek lakozott, miáltal éltedben ha lankadtál is, de soh e csüggedtél, hogy is csüggedtél volna, mikor magad írtad ezelőtt 24 évvel bíztatásúl: „kűzdve kűzdj, bízva bízzál".

Ilyen lelki bíztatásokkal élő ember, ki egész életét iskolája, községe, hazája, egyháza, embertársa és családja boldogítására, nemes céljaira áldotza, szentelte, az Ur színe előtt is méltán mondhatja: „Senki vádat nem mondhat rám, mindent megtettem amivel tartozám".

Az O hite szerint, nyugodt lélekkel várhatta ezen égi szavakat: „Jól vagyon jó és hív szolgám, ha kevesen hív voltál, többre bízlak ezután". *Péter Sándor.*

Kedves hugom!

(Lelkipásztori levél.)

Nem lévén itthon lelkipásztorunk, a tegnap helyette egy 8 hónapos kis gyermek koporsójánál a lelkészi szolgálatot én végeztem. Elsőszülött fiúgyermek és egyetlen is vala. A temetés mindig nehéz kötelesség volt nekem, kivált ha sokgyermekes apát vagy anyát kellett temetni és utánuk még szegénység is maradt. Nem kicsiny dolog az se, ha öregek gyámola hal meg, vagy igazán szeretett élettárs.

A temetés gyásszal van egybekapcsolva, amikor az érző szívnek fájdalma, a léleknek keserűsége, az elmének töprengése, vajudása, tépelődése van. Egyszóval azt mondhatjuk, hogy a vesztés alkalmával a test is, a lélek is beteg. Igazi lelkifájdalom azonban ezer meg-ezerféle esetben állhat elő az emberek fiainál, lányainál és ilyen lelki fájdalmaknál az elcsüggedés, a folytonos töprengés nem szokott jót eredményezni, sőt rosszat szül a szakadatlan aggodalom és búslakodás.

Jó és találó mondása van a magyar népnek a legnagyobb baj közepette is, midőn így szól: *„Segíts magadon és Isten is megsegít"*.

Ha baj, ha betegség van, a józan ész, az életrevalóság a gyógyításról gondolkodik mindenek előtt. Orvosság minden bajra szokott lenni általában. — Testi, lelki, szívbeli bajok mind gyógyíthatók, hála Istennek, csak igazán kell akarni a gyógyítást, és ésszerűen kell hozzáfogni s híven, odaadóan végezni az egész kezelést.

Kitartás, jóakarat kell hogy társulva legyen az Istenben való erős hittel és bizalommal kapcsolatban, és biztos siker fogja koronázni törekvésünket.

Nem szabad kételkedőnek, kicsinyhitűnek lenni az embernek még a legnagyobb fájdalomban, keserűségben és elhagyatottságban sem, mert a kételkedés, kishitűség romlásba, pusztulásba szokott sodorni.

Mi emberek mind Isten gyermekei vagyunk, Isten tehát mindnyájunknak Atyja, még pedig hitünk szerint szerető édes Atyánk, ki a benne bizó gyermekeit soha el nem hagyja, még a fájdalmak, szenvedések által is javunkat akarja. Megsanyargat igen sokszor felette nagyon, de sohasem erőnk felett. Énekeskönyvünk írása szerint, jól jegyezzük meg: *„Azt bünteti, kit szeret, másképp ez nem is lehet“.*

Nagy és merész szavak és állítások ezek úgy-e? Nagyok, merészek, de igazak és valók.

A hitetlen, kevély, önhitt és vakmerő soha — vagy legalább is egy ideig — nem fogja elismerni ez állítások igazságait, de a hívő lélek csendes megadással, sőt megnyugvással zárja szívébelelkébe áldott nagy Mesterünk eme vígasztaló szavait: *„Boldogok azok, akik sirnak, mert ők megvigasztaltatnak“.*

Most Mariska hugom is sír, mert édesanyai érzékeny szívét nagy veszteség érte. Első szülött magzatát veszítette el. Minő boldog tudattal és érzéssel hordozta szíve alatt e kisdedet! Azon édes, boldogságban ringató érzelmekről senki más nem tud számot adni, csak az édes anya egyedül. Ehez fogható nagy boldogság, édes öröm nincs és nem is lehet a földön! Az örömet is, a veszteséget is egyedül az édes jó anya érezi csupán!

Ilyen nagy és jelentőséggel teljes pillanatokban kell az embernek, mint Isten fiának és leányának a vallás védő, felemelő, oltalmazó, megnyugtató és megtartó szárnya alá menekülni, hogy az igaz hit és szent vallás által megnyugvást, megkönnyebbülést találjon, nemcsak e bibliai mondásban: *„Az Úr adta, az Úr elvette, áldott legyen szent neve érette“,* hanem abban is Pál apostollal, hogy: *„bőséges a mi vigasztalásunk a Krisztus által“,* kinek hívó szózatát csak szenvedéseinkben tudjuk megérteni a vallás utján, midőn így szól: *„Jöjjetek énhozzám, kik megfáradtatok, én megnyugosztallak titeket“.*

Valóban igaz, hogy Isten a fájdalom által készíti lelkünket az örök boldogságra. A szenvedések által megpróbál és ha a súlyos megpróbáltatásokban nem esünk kétségbe, hanem könnyeinken keresztül is hívő és bízó lélekkel égre nézünk és a mi jóságos égi Atyánk keblére hajtjuk fejünket, megnyitja Gileád balzsamolajos gazdag tárházát, mi által angyali szárnyakat nyerünk és a sötét fellegekkel borított bánat mezőről mennyei boldogsággal teljes világba emelkedünk.

Nem mese ez kedves hugom, hanem való. Hisz Istennek útjai nem olyanok, mint embernek útjai és gondolatai nem olyanok, mint emberek gondolatai — a nagy próféta szerint.

Erős akarattal, buzgó elhatározással meg kell fordulnia a levertség és bús fájdalom mindent megsemmisítő mezejéről, ahol teste is, lelke is csak szenved s ezáltal magát és szeretteit is ok nélkül emészti és epeszti s követnie kell a hit lobogó fáklyáját, melynek fénye és világa a szeretet, a jócselekedet, a megnyugvás, a lelki békesség és boldogság világába vezérli az Úr Jézus nevében. Úgy legyen. Sok szenvedés után is hivő ősz pásztor,

vagy

Lelkipásztor.

Az Unitárius Teológiai Akadémia missziós kirándulása.

Május 11-én, szombaton reggel indultunk autóval. Három tanár, 21 hallgató és nehány vendég. Az autó zsúfolásig megtelt, de azért mindenki vidám, mosolygós s alig indulunk el, már felcseng az ének. Mellettünk elfutnak a telefonpóznák, a virágzó fák, a lombosodó erdők. Feltünik Aranyosszék a maga szépségeivel. Utunk mellett kanyarog az Aries, de csakhamar elmarad. Azután felemelkedünk egy magaslatra, előttünk Marosludas, alattunk a kanyargó Mureș; egyik felől a mezőségi egyhangú hegyei, a másik oldalon a Mureș síkságának varjúfészkes, jegenyés, fűzes berkei. Autónk megállás nélkül robog egyik faluból a másikba. Az énekszóra hosszúinges, mezitlábas gyermekek bámulnak utánunk. Délután 2 órára kissé fáradtan érünk a székely fővárosba az unitárius esperesi lak elé. Rövid pihenés után meglátogatjuk a város nevezetességeit. Megnéztük a Teleki-könyvtárat is, amelynek 40 000 díszkötésű könyvállománya közül csaknem másfél óráig mutogatta meg az értékesebbeket tartalmas előadás keretében dr. Gulyás tanár. Azután a város többi nevezetességeit látogattuk meg, míg délután 6 órakor a Nőszövetség gazdagon terített asztalhoz hivott meg teára. Tea után ismét autóra ültünk és elindultunk végső céljaink felé. Gyönyörű helyeken vitt az útunk. Egy erdőközötti kigyózó úton felértünk egy magaslatra s szemünk elé tárult a gyönyörű Nirajmenti vidék egymásba fűződő falvaival, amelyeknek szépségeire koronát tett a lenyugvó nap búcsuzó sugaraival. Csakhamar megkezdődtek a kiszállások. Hét egyházközségbe oszoltunk szét. Mindenütt szeretettel vártak. Gălățenibe pl. ünneplő ruhába öltözött ifjak és leányok énekszóval kisérték a papi lakig az odamenőket. Másnap, vasárnap mind a hét egyházközségben a teológiai hallgatók, vagy tanárok tartották az istentiszteletet. A prédikációk mellett, mindenütt voltak üdvözlések és

szavalatok is. A hallgatók a különböző községekben a következőképen voltak beosztva s a következő műsorral szerepeltek:

Găleşti: *D. e.* prédikált: Kereki Gábor III., üdvözölt: Kiss Zoltán I., szavalt: Nagy Ferenc I., üdvözlésre válaszolt: Kovács Domokos lelkész. *D. u.* imádkozott: Nagy Ferenc, prédikált: Kiss Zoltán, buzdító beszédet mondott a D. F. Ifjaihoz és elbúcsuzott: Kereki Gábor III.

Târgu-Mureş: *D. e.* énekelt: a Felekezetközi Dalárda Kakucs karnagy vezetésével, prédikált: Deák Berta II., énekelt: Bedő Emma énekművésznő, szavalt: Szolga Ferenc II., üdvözölt: Gálfi Lőrinc th. tanár, válaszolt: Halmágyi János esperes, énekelt: a Felekezetközi Dalárda Kakucs karnagy vezetésével.

Maiad: *D. e.* prédikált: Benedek Gyula II., üdvözölt: Miklós István I., szavalt: Nagy Sámuel IV., énekelt: egy helybeli asszony, szavalt: két helybeli leányka, válaszolt: Pethő Kálmán lelkész. *D. u.* prédikált: Nagy Samu IV.

Găläţeni: *D. e.* prédikált: Lukácsi Mózes II., kántorizált: Pálfi Károly IV. *D. u.* prédikált: Pálfi Károly IV., üdvözölt: László Attila I., válaszolt: Biró Izsák lelkész, szavalt: Lukácsi Mózes II. és egy helybeli leány, kántorizált: Lukácsi Mózes II.

Mitreşti: *D. e.* prédikált: Késmárki Miklós IV., üdvözölt: Nemes Dénes III., szavalt: Bodor András II., üdvözlésre válaszolt: Máthé Zsigmond lelkész. *D. u.* prédikált: Bodor András II. D. e. és d. u. kántorizált: Nemes Dénes.

Troiţa: *D. e.* prédikált: Dr. Kiss Elek th. tanár, üdvözölt: Szász Dénes, válaszolt: Pap Gyula lelkész, szavalt: Nyitrai Mózes II. *D. u.* prédikált: Nyitrai Mózes II., előadást tartott: Dr. Kiss Elek th. tanár, búcsubeszédet mondott: Szász Dénes, d. e. és d. u. kántorizált: Szász Dénes.

Sânvasii: *D. e.* prédikált: Bede Emil, üdvözölt: Nagy Zoltán IV., szavalt: Elekes Endre és egy helybeli lány, üdvözlésre válaszolt: Csongvai Lajos lelkész. *D. u.* prédikált: Nagy Zoltán, szavalt: egy helybeli lány, előadást tartott: Bede Emil s. lelkész, szavalt: Nagy Zoltán IV.

Úgy d. e., mint d. u., mind a hét nyárádmenti községben unitáriusok és nem unitáriusok gyültek össze igen nagy számmal a templomokba az egy Isten tiszteletére. Minden sziv a szeretetben dobbant össze.

Délután a kirándulási hely központjába: Mitreştibe szekerek, kocsik, autók hozták át a kirándulókkal együtt a környező falvak intelligens népét a műsorral egybekötött bálra, melyet a vărgatai kulturházban tartottunk meg. Bár kissé elromlott az idő, de azért telt házban tartottuk meg a következő műsorunkat: Az önképzőköri elnök betegsége miatt megnyitót tartott Bede Emil s. lelkész magyar dalokat énekelt a Teológiai Akadémia énekkara Ütő Lajos karnagy vezetésével. Két verset szavalt Deák Berta II. éves. Rövid, de tartalmas előadást tartott dr. Kiss Elek th. tanár. Szavalt Nagy Zoltán IV. é. Énekelt Bede Emil s. lelkész. Bezáró

beszédet mondott Máthé Zsigmond lelkész. Konferált Bede Emil. A műsor után reggelig tartó tánc volt. Reggel 8 órakor indultunk hazafelé feledhetetlen, boldog emlékekkel szivünkben. Visszatérve, megnéztük a székely fővárosi Kulturpalota hatalmas orgonáját s azután elbúcsuztunk ettől a szép várostól is és robogtunk a már ismerős, gabonatáblákkal szegélyezett útakon, mig délután 4 órakor zuhogó eső üdvözölt hazaérkezésünkkor.

Kirándulásunknak hármas célja volt. I: Missziós: megismerkedni a néppel, a szeretet igéit hirdetni sorsunk nehézségeiben s népünk az ifjú erőt látva, kitartással, reménnyel tudjon dolgozni a maga és mások boldogságáért. A telt templomok, a kedves fogadtatás és ellátás arra engednek következtetni, hogy ezt a célunkat elértük. II.: Meg akartuk ismerni ezt a vidéket, melyet más úton nem volna mindnyájunknak alkalma megismerni. III.: Harmadik célunk felfrissülni kinn a falusi levegőn s a város nyomott légkörébe egy kis üdeséget hozni magunkkal.

Mi azt hisszük, hogy kirándulásunkat siker koronázta. És ezért a sikerért köszönetet mondunk mindazoknak, kik voltak szivesek segítségünkre állani és minket tárt karokkal fogadni.

Egy th. hallgató.

A mi vérünk.

A vérszövet harmadik eleme a vértestecske, aminek különleges szerepe a vér megalvasztásában áll. Ennek hiányában szenvedők legkisebb sérülésnél elvérezhetnek.

Az így felsorolt vérszövettani elemek természettudományi értelemben vett fajokra jellemzők. Más vörösvérsejtje van a békának, más a kutyának, más a nyúlnak s így tovább, minek eredményeképpen az emberi vért könnyen megtudjuk különböztetni tegyük föl a levágott csirke vérétől s így tovább.

Ámde ha már a vérvizsgálatnál tartunk, vegyük csak közelebbi megfigyelés alá az embert, mert itt a vérszövet alapanyagában a vérplazmában olyan jellegzetes állandó organikus vegyületek vannak, melyek adott körülmények között döntő jelentőségüek. Mig a figuralis elemek a fajokra jellemzők, addig a plazma organikus vegyületei között vannak olyanok, melyek csoportokra tagolódnak. Sőt mindnyájunk előtt ismeretes, hogy nagy vérveszteséget szenvedett ember vére akárkitől vett vérrel nem helyettesíthető, megfelelő csoportba tartozó vért csak megfelelő vérrel lehet helyettesíteni. Egyszerü fiziologiai törvény, aminek áthágása halállal jár. Igy az emberi vért 4 csoportba osztják, lehet ezt római számokkal jelölni, lehet görög betükkel, végeredményben fontos az, hogy a harmadik csoporthoz tartozó vért csak harmadik indexxel ellátott vérrel lehet helyettesíteni.

Ezelőtt 35 évvel Friedenthal német zoológusnak az az ötlete támadt, hogy egyik állattól vért vett el s az így elveszített

vért más állat vérével própálta pótolni s ekkor észrevette hogy a nyúlvért nem lehet kutyavérrel pótolni, mert az méregként hat. Csak a nagyon közeli rokon állatok vére nincs ilyen káros hatással egymásra. Ha a házinyúl vérsavóját pl. a macska ereibe fecskendezzük, az állat elpusztul, de már a ló és szamár, a kutya és a farkas, a patkány és az egér vérét bátran összekeverhetjük a vörös vérsejtek kárt nem szenvednek. A majmok közül csak az orangutan, gibbon, csimpanz majom vére nem hemolizál az ember vérében, a többi majmok vére méregként hat. Ezek voltak az első vérviszgálatok. Ekkor még senki sem gondolt arra, hogy tegyük föl Nagyajtán vagy Vaslábon az Úr 1934. évében hatósági segédlet mellet emberek vérét fogják vizsgálni. Pedig a tudomány napról-napra való előhaladásával ma olyan reakciókat is előtudnak állítani, melyek nemzetekig menő rokonságokat kézzelfoghatólag bizonyitanak.

Az ember egyéni sajátosságait tanulmányozva, a tudósok megállapították, hogy bizonyos embercsoport (nemzetet kell érteni alatta) vérsavója és vérsejtjei mindig ugyanazt a sajátosságot mutatják. S éppen az utolsó évek vizsgálatai bizonyitották be, hogy egyik ember vérsavója a másik ember vörös vérsejtjeivel ellegzetes biológiai reakciót ad, melynek alapján a vörös vérsejtek összetapadnak — tudományosan aglutinálódnak. Tekintettel arra, hogy ez a biológiai reakció ugyanazon faj két egyede között történik meg és csak a vörösvérsejtekkel, ezért még isohaemoglutinationak is nevezik.

Ezt a reakciót először Landsteiner végezte el az emberen megállapitván azt, hogy a reakció csak akkor megy végre ha a serum és a vörös vérsejtek megegyeznek. Ilyen alapon az ember vérében kétféle jellegzetes aglutinin serumot találtak meg: egyiket α val, míg a másikat β-val jelölik; ugyancsak a vörösvérsejtekben is 2 féle aglutinogen anyagot találnak, melyek közül egyik nagy A s a másik nagy B-vel van jelölve. A vörös vérsejtek összetapadása csak akkor áll elő, hogyha az α-val jelölt aglutinin az A-val jelölt aglutinogen anyaggal vegyül, vagy a β-val jelölt aglutinin a nagy B-vel jelölt aglutinogénnel találkozik. Az a serum nem ad reakciót a A-vérrel vagy aglutinogen anyaggal és fordítva a β serum a nagy A aglutinogénnel. Igy egy embernek a vérében az α a B-vel nem fordulhat elő, mert a vörös vérsejtek összetapadása halált okoz.

A vérnek ezen jellegzetes élettani sajátosságait figyelembe véve az emberi egyedeket 4 jól meghatározható csoportba osthatjuk be.

I. Az első csoportka tartoznak azok az emberek, akiknek a vérében sem A sem B aglutinogen anyag nem fordul elő, ezért vörösvérsejtjeik nem aglutinálódhatnak.

II. A második csoportba tartozó emberek vére csak A aglutinogen anyagot tartalmaznak, ezért csak α összetapasztó anyaggal adnak reakciót.

III. A harmadik csoport a B aglutinogen anyaggal van jellemezve, csak a β-anyaggal ad reakciót.

IV. A negyedik csoportba tartozók vére úgy az A mint a B aglutinogen anyagot tartalmazza, tehát akár α akár β-val reaktiot ad. Ha akárkitől vért veszünk s azt ilyen alapon megvizsgáljuk, akkor a 4 csoport valamelyikébe fog tartozni; máskülönben a vérátömlesztésnek is ez a tudományos alapja.

Azonban van ennek a négy csoportba való osztásnak egy másik, nemzetiség szempontjából óriási jelentősége, mert ha tegyük föl 500 egy nemzethez tartozó ember vérét megvizsgáljuk, akkor azt fogjuk látni, hogy az 500 emberből 280 a II. csoportba tartozik, 60 a III. csoportba és 180 a IV. csoportba, ebből kiszámítjuk a biologiai index számot, ami az előző eredményekből nem más

$$\text{mint } \frac{A + AB}{B + AB} = \frac{280 + 180}{60 + 180} = \frac{460}{240} = 2{:}8$$

(Bef. folyt. következik).

A magyarországi unitáriusok.

A XVI. században az önálló Erdély területén elindult unitárius mozgalom átcsap a határokon és Magyarországon is számos gyülekezet alakul. Ezek nem tömörölnek egyházi szervezetbe, egymástól sokszor nagyon távol élnek s a változó idő viharaival nem tudnak megküzdeni. A török veszedelem és a német uralom, a többi protestáns felekezetek féltékenysége és az egyre erősödő ellenreformáció egyforma veszedelmet jelent számukra. Részint korábban, részint későbben, de a XVII. század végére majdnem mindegyik elelészik.

Közel másfélszáz esztendő múlva, 1848-ban, a magyar szabadságharc idején megtörténik Erdély és Magyarország uniója: egyesülése; és az unitárius vallás Magyarországon is törvényesen bevett vallásnak nyilváníttatik. Ebben az időben Magyarországon alig él unitárius Számuk azonban lassan gyarapodni kezd. A szabadságharc szele letelepített néhányat. A kiegyezés kora után számuk rohamos növekedésnek indul. Az erdélyi központi hivatalok beleolvadnak a budapesti, most már országos központba s az ott szolgálatot teljesített unitárius tisztviselők Budapestre, az ország fővárosába költözködnek. Velük eggyütt telepszik meg ottan *Buzogány Áron* tanár és lelkész, akit a vallás és közoktatásügyi minisztériumba, az unitárius ügyek referensének neveznek ki. Házában a budapesti unitáriusok otthont találnak. Házi istentiszteleteket tart, majd gyermeke keresztelőjére a fővárosba felhivott barátja és külföldi tanulmányútjának osztályostársa *Ferencz József*, akkor kolozsvári lelkész, 1869-ben megtartja az első nyilvános unitárius istentiszteletet. A központosított magyar élet egyre több embert gyűjt össze a fővárosba s így a kicsi unitárius szórványgyülekezet

is fejlődésnek indul. Kolozsvári lelkészek tartanak egyelőre istentiszteleteket, amelyeken az országban szétszórtan élő hívek is nagy számban vesznek részt. A leányegyházközség élete szépen virágzik s álmaik beteljesedését látják, amikor *Derzsi Károly* személyében első rendes lelkészüket is üdvözölhetik. A pásztort kapott nyáj legnagyobb gondja az Úr hajlékának felépítése, mely a főváros által adományozott V. Koháry u. 2—4. sz. telken 1890-ben befejezést nyert. A budapesti gyülekezet életét élénk figyelemmel kisérik angol unitárius testvéreink s annak szükségleteihez éveken keresztül anyagi segítséget is nyújtanak. A hajlékot talált gyülekezet szépen gyarapszik s felköltözködött erdélyi hívek mellett soraikban olyanokat is találunk, akiket a hit és meggyőződés ereje hozott táborunkba. A gyülekezet által kiadott *Unitárius Kis Könyvtár* füzetei is igen alkalmasak arra, hogy az unitárius gondolat mély tartalmát más felekezetü hívek között is ismertessék. Derzsi Károly után rövid ideig *Gál Miklós*, majd utánna a lelkészi pályáját a polgári gyülekezetben megkezdett s angliai tanulmányai után néhány évig Torockón lelkipásztorkodott, *Józan Miklós* lép a gyülekezet szószékére, melyről még ma is hirdeti az egy igaz Istennek igéit. A századfordulón a gyülekezet tagjainak száma már ezer körül jár s szépen fejlődve, rendszeres egyházközségi életet élve folytatják munkájukat a gyülekezeti életet szépen kiegészítő — a XX. század legelején alakult — budapesti Dávid Ferenc Egylettel együtt, egészen a világháború kitöréséig.

A XIX. század utolsó negyedében vidéken is ujra elindul az unitárius élet. Részben erdélyi elszármazott unitárius családok révén ismerkednek meg vele, de főként a budapesti, vidékre is kisúgárzó unitárius munka érezteti termékeny hatását. Itt ott áttérési mozgalom is jelentkezik s az unitárius vidéki gócpontok száma egyre növekedőben van. Ezek közül a helyek közül három helyen lassan rendszeres egyházközségi élet alakúl ki. *Polgárdi* imaházat épít, *Hódmezővásárhely* és *Füzesgyarmat* szép nagy templomot és iskolát emel, s mind a három helyen virágzó egyházközségi élet indul meg rendes gyülekezeti lelkipásztorok vezetése mellett. Ez a három vidéki gócpont szépen fejlődve éli életét a világháborúig. Az említett három kialakúlt rendes egyházközség mellett még számos helyen indúl el az unitárius élet, részben a XIX. sz. végén, részben a XX. sz. legelején, melyek közül *Dévaványa*, *Mezőberény* és *Hetes* unitárius népiskolát is tart fenn, *Vilonya* kis imaházat alakít Istentiszteletei számára, de *Orosháza*, *Somogyhatvan*, *Magyarlad*, *Felsőireg*. *Mezőtur* stb. helyeken is elindúló unitárius szórványokkal találkozunk, melyeknek egy része kisebb, másrésze nagyobb, százon felüli lélekszámmal éli életét. Sajnos, hogy egyik legszebben virágzó leányegyházközség: *Orosháza* minden templomépítésre összegyűjtött pénzét elnyelte a legtöbb említett helység unitárius mozgalmával együtt a mindent felőrlő és tönkretevő világháború.

A négy esztendei vérontás a fővárosban és a vidéken egy-

ránt érezteti hatását. A kicsiny unitárius egyház sok fia áldozta életét a haza szent eszménye oltárán. A világháború alatt menekűlni kényszrűlt erdélyi lakósság egy része nehány hónapot magyarországi megyékben töltött s különösen Békés vm. egyes részében voltak erdélyi unitárius falvak menekűltjei elhelyezve, akikre s lelkészeik közül is nehányra Békésben ma is szeretettel emlékeznak vissza. Nem egy a hívek közül visszamaradt és gyarapította a letelepűltek számát.

A világháború és az azt követő forradalmi idők szűk mederbe szorították az unitárius életet. A budapesti gyülekezet nagy változáson ment keresztül. Közvetlenűl a világháborut megelőző időkben igen sokan költözködtek fel a fővárosba. Ez a folyamat tovább tart a háború ideje alatt s számban igen meggyarapítja unitárius számát a békekötés után Magyarországra repatriáltak serege. Ennek az utóbbi csoportnak számát pontosan még ma sem tuejuk megállapítani, de számuk legalább 1000—1500 lélekre, ha nem többre tehető. Ezeknek legnagyobb része, ha esetleg átmenetileg is, szintén Budapesten telepedett le. Igy a rend helyreállása után az 1920. évi népszámlálás Budapesten már 2828 unitárius lelket talál. Ez a szám a huszas évek elején még gyarapszik a repatriáltakkal s az ebben az időben kb. 100—150 zsidó felekezetből áttérttel. Ugyanakkor, amikor a budapesti unitáriusok száma még 1920 után is gyarapodóban van, ezzel egyszerre egy másik folyamat elindulását is szemlélhetjük, mikor is a rendes állásba elhelyezkedett s főként kisesbb pozíciókat elfoglaló híveink igen nagy része kezdi elhagyni a fővárost s részben vidéken, de legnagyobb számmal a budapestvidéki rohamos fejlődésnek indult kisebb kertvárosokban telepszik le, mert itt könnyebb a megélhetése, s faluhoz szokott híveink otthonosabb környezetben érzik magukat. Kis kertben és udvarban dolgozgatnak, sokan házat építenek s kezdik megszokni a sors által számukra juttatott új életet. Az idegenbe került ember első útja a templom felé vezetett, mert a lelkipásztor volt az egyetlen, akit barátként és régi ismerősként az idegen emberrengetegben üdvözölhetett. A rohamosan megszaporodott munkát egy ember elvégezni képtelen. *Józan Miklós* lelkész, aki egyben a magára maradt kilencedik egyházkör esperese *1920*-ban *Biró lajos* személyében másodlelkészt kap maga mellé, s ünnepnapokon kétszer is istentiszteletet tartanak, hogg a meggyarapodott gyülekezet számára az úrvacsorai kenyeret és bort kioszthassák. A budapesti gyülekezetre fontos feladatok hárulnak. Ma ő a központ, a magyarországi unitárizmus szellemi arcát rajta szemlélhetjük. A Kohári utcai templom szűknek bizonyul s egyes kerületekben délutáni Istentiszteleteket is tartanak. *A hitoktatás* a meggyarapodott gyermekek számával egyenes arányban gyarapodik s azok ellátása és tanítása a nagy távolság és százféle iskolákba való szétszórtságuk miatt a legnagyobb nehézségek elé állítja lelkészeket.

(Folyt. köv.)

Rovatvezető: **Ifj. Hadházi Sándor.**

Házasság. *Nagy Szendi* úrhölgy és *Gál Ernő* a diciosântmartini Nitrogén-gyár főmérnöke április hó 22.-én, húsvét másodnapján tartották esküvőjüket Clujon. Az egyházi szertartást *Dr. Varga Béla* egyh. főjegyző végezte. Sok szerencsét kivánunk az új párnak!

Eljegyzés. *Gyallay Pap Sándor* író, f. április 28.-án eljegyezte *Elekes Juditot* — *Dr. Elekes Dénes* isk. f.-gondnok afia bájos leányát Cristuron: I. G. Duca. Ugy az örömszülőknek, mint az ifju jegyespárnak sok szerencsét kivánunk a jó Istennek minden áldásával.

Lelkészi áthelyezés. *Fülöp Zoltán* iclandi lelkész, május 5.-én köszöntött be új állomáshelyén Vadu-n. — Ugyanekkor volt beköszöntője *Péterfy Mihály* lelkésznek Jacodon, ahova a hívek bízalma hívta el Suplacról. Isten áldása és híveiknek szeretete kísérje afiait új parochiájukon!

Bedő Árpád vadu-i lelkészt püspök úr Islauba helyezte át ápr. 28-i hatállyal. Sok, sok szerencsét az új munkahelyen!

Nyugdíjbavonulás. *Fekete József* islau-i lelkész, 40 éves hűséges szolgálat után nyugalomba vonult. A püspök úr leiratában elismerését fejezte ki nyugalomba vonuló afiának azért a buzgó- és fáradhatatlan munkáért, amit hívei körében olyan nagy szeretettel végezett hosszú lelkipásztori működése alatt. Kivánjuk, hogy a jólmegérdemelt nyugalmat sokáig, jó egészségben élvezhesse!

Püspöki vizsgálat. Püspök úr junius első napjaiban az Odorheiu-i egyh.-kör több egyházközségében vizsgálatot fog tartani.

Bölöni Farkas Sándor: „*Utazás Észak-Amerikában*" cimü műve újból megjelent Dr. *Kiss Elek* theol. tanár előszavával és kiadásában. Kapható a kiadónál. Ára 40 lei.

Változás a D. F. E. tiszti karában. *Szentiványi* Sándor lemondott a D, F. Egylet titkári és az U. K. szerkesztői állásáról. Helyébe a közgyűlés jóváhagyásának reményében a

központi választmány *Benczédi* Pál főgimnáziumi vallástanárt választotta meg. A választmány továbbá felkérte és megnyerte lapunk fömunkatársának *Gyallay Pap Domonkost* a ktváló népies írót.

Gyászhírek. *Özv. Lukácsi Zsigmondné* sz. *Boros Zsuzsánna* márc. 29.-én 79 éves korában Turdeni-ben jobblétre szenderült. Főtisztelendő püspök úr édestestvérét, *Dr. Lukácsi József* afia édesanyját veszítette el az elhunytban. — *Özv. Sándor Józsefné* sz. *Kiss Néria* az I. G. Duca-i gimn. igazgatójának özvegye máj. 6.-án hosszas szenvedés után 85 éves korában elhunyt. Leánya volt néhai *Kiss Mihály* arcuşi esperes, neves egyh. írónknak; az I. G. Duca-i jótékony nőegylet t. b. alelnöke, tevékeny tagja. *Márkos Albertné* és *Szentmártoni Kalmánné* gimn. tanár afiai feleségei édesanyjukat, hét unokája szerető nagyanyjukat gyászolják a megboldogultban Az I. G. Duca-i társadalom osztatlan részvéte mellett helyezték örök nyugalomra.

Sz.: 472—1935. U. P. **Unitárius Püspök.**

Pályázat az ádámosi papi állásra.

A 300—1935. sz. alatt körlevélben az ádámosi papi állásra hirdetett pályázatot megismételem. A feltételek és a javadalom ugyanazok s bármelyik lelkészi irodán megtekinthetők. A törvény értelmében és a 300 sz. hirdetés szerint fölszerelt pályázatokat Gvidó Béla küküllőköri esperes afiához junius 8. napjáig be kell nyújtani. Később érkezők nem fogadhatók el.

Cluj, 1935 május 20. **Dr. Boros György** s. k. püspök.

Pályázati hirdetés. Az Egyetemes Unitárius Lelkészkör ezennel pályázatot hirdet egy *„Unitárius Induló"* zenéjének és szövegének megírására. Pályadij 1050 Lei külön a szöveg *és* 1050 Lei külön a zenei rész jutalmazására. Együtt 2100 Lei A mű megírásánál szemelőtt tartandó unitárius hitelveink szelleme. A mű terjedelme az általánosan ismert indulók terjedelmének feleljen meg s kiválóan alkalmas legyen ifjusági és más énekkarainkban s kirándulásokon való használatra. Pályázhat bárki, aki magát arra hivatottnak érzi. Pályamunkák zárt borítékban, idegen kézírással, jeligével az Egyetemes Lelkészkör elnökéhez (*Pál Dénes* lelkész *Simonesti j. Odorheiu*) küldendők. Határidő 1935 szept. 30. Simonesti, 1935 április 10. *Pál Dénes* e. lelkészköri elnök, *Fekete Lajos* e. lelkészköri jegyző.

Szerkesztői üzenetek.

Szerkesztői üzenetek. — I. D. Húsvéti verse tárgyhalmaz miatt nem jöhetett. — L. M. Már kaptunk előbb tudósítást a missziói kirándulásról. Költeményeit rendre közöljük. Kéziratok visszaküldésére nem vállalkozhatunk.

Az Unitárius Közlöny megjelenik havonta. Szerkesztő: Benczédi Pál

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R.-T. CLUJ 22101